

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Vákár L. könyv- és papírkereskedése Csikszereda, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előfizetési díjak is küldendők.

— Telefon hívószám 20. —

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. ÉLTHES GYULA

Előfizetési ár: Egész évre 16 kor. (Külföldre 20 K)

Félévre 8 kor. Negyedévre 4 kor.

Hirdetési díjak a legolcsóbban számíttatnak

Késziratok nem adatnak vissza.

Demokrácia és nemzetiség.

Az a galád támadás, mely a román nemzetiségi párt vezére részéről ravasz alattomossgal elhangzott a minap a magyar parlamentben a nemzetiségeket elnyomó magyar állam ellen, nem jött váratlanul.

A román nemzetiségi párt ama háttározata előzte meg ugyanis, hogy — amint kommunikéjukban tudatták — az állam törvényeinek keretein belül ugyan, de nyílt akcióba lépek a „népek önrendelkezési jogának” érdekében.

Arra el lehattunk készülvén, hogy a hazug ántánt-jelszó, melyet ők magukra alkalmazni soha hajlandók nem lesznek, ellenben egyenesen azzal a célzattal dobtak világba, hogy az osztrák-magyar monarchiát szétzüllesszék — nem lesz hatás nélkül, nem ugyan nemzetiségeinkre, hanem nemzetiségi agitátorainkra. Most demokratikus szelek lengeznek, a demokratikus fejlődés pedig, mondják ők, a nemzetiségek elnyomását nem engedik meg. Itt az idő tehát, ha valaha, úgy most sikra szállni elnyomott honfitársaik felszabadítása érdekében.

Nem akarunk szót vesztegetni arra, hogy a sokféle értelmű jelszó a népek önrendelkezéséről csak abban az egy értelemben állja ki a gyakorlati politika kritikáját, mely szerint minden nemzet szabadon, idegen befolyás nélkül irányíthassa a maga életét.

Minden más értelme kivihetetlen, mert nem számol a tényleges viszonyokkal.

Nem jelentheti nevezetesen azt, hogy például Magyarországon a román, a tót, a rutén stb. anyanyelvű polgárok döntsék el azt, hogy minő legyen a nemzeti élet egyáltalán abban az államban, melyet Magyarországnak nevezünk, bár a más anyanyelvű polgároknak is természetesen éppen annyi politikai joga van, mint a magyar anyanyelvűnek.

Nem lehet pedig ez egyszerűen azért, mert a magyar faj nemcsak egyéb, de számbeli fölényben is van az országban. Már pedig a többségi elv amint egyfelől egyedül lehetséges megoldás több különböző irány között, másfelől éppen a legdemokratikusabb is.

Aki a többségi elvet a demokrácia nevében támadja, az egyszerűen analfabéta a politikában. Minél demokratikusabb egy állam, annál szigorubb ragaszkodik ahhoz, hogy a többség akarata érvényesüljön és szeparatistikus törekvések meg ne bonthassák a nemzet egységét. Akkor a magyarszupre-

máciát gonosz ferditéssel magyar elnyomás néven emlegetik, el is fogadják a többségi elvet, ha az a többség — nem magyar volna. Hát csak ilyen demokráciák ők.

Az alkotmányosságát alig visszanyert magyar nemzet annyi jogot adott 1868-ban az idegen ajku polgároknak, amennyivel sehol a világon nem bírnak. Adott tulzott nagylelkűségből, mert nem akarta, hogy azt mondhassák, hogy visszanyert szabadságát a másajku polgárok elnyomására használta fel.

Most a választójog kiterjesztésében megnyilvánuló demokratizmust arra akarják kiaknázni a nemzetiségi agitátorok, hogy megbontsák a magyar állam belső békéjét. A nagy jogkiterjesztésnek tehát már meg van a szomorú hatása. A magyar állam már liberálisabban nem járhat el a nemzetiségekkel szemben, mint eddig eljárta. Tán több is volt kelleténél. Liberális lesz ezentul is, de a román betörésnek meg vannak a maga tanulságai. Hazaárulókat nem türhetünk és nem engedhetjük, hogy lelkiismeretlen agitátorok igyekezzenek saját házunkat ránk gyujtani.

A kormány közigazgatási programja.

Az új, jobban mondva megújított kormány programja fontos kijelentéseket tartalmaz közigazgatásunk átalakításáról. Végre közmegegyezéssé lesz az, ami eddig csak az elmélet nagymestereinek és a gyakorlati szakemberek egy részének a hite volt, hogy tudniillik a nemzeti állam éppen közigazgatása, a közszükségletek mindennapos kielégítése által válik cselekvőképesé.

Ha általában reformra érett és állandó reformon megy át világszerte a közigazgatás, ha általános a jelenség a közigazgatási szervezetnek a folyton változó és megújuló közszükségletekhez való alkalmazkodása, fokozott mértékben áll ennek a szüksége a magyar falura nézve. A magyar falu mai megkötöttségében egyáltalán nem látszik alkalmasnak arra, hogy a felvirágzását előmozdító szellemi és gazdasági problémák megoldását a magyar faj kifejlődését szervezetével a jövőben elősegítse. A falu — mai szervezetében — nem tudja hazánk legértékesebb elemét: a magyar földmivelő népet arra a szellemi színvonalra emelni, ahhoz a gazdasági megerősödéshez hozzájuttatni, a mire igénye van és a mi egyedül teheti majd képessé arra, hogy a mindinkább leromló középosztály helyébe lépjen és hogy megakadályozza azt, hogy magyar fajisággal, a magyar célgondolattal nem telített elemek könnyűszerrel átvegyék a lehanyaglott osztályok vezérszerpét.

Helyes megállapítása a kormány programnak, hogy a mai községi szervezetnek legnagyobb baja a tulságba vitt uniformizálás. Kicsi és nagy jóformán ugyanazt a terhet viselik; a tizenharmadfelezer mai község nagyobb fele annyira gyenge, hogy sem a legegyszerűbb közigazgatási, sem a velök összefüggő és raj-

tuk alapuló gazdasági és kulturális feladatok önerejéből nem tudta megoldani.

Az első tennivaló tehát mindenestre az, hogy a mai gyöngye községeket intézményesen foglaljuk össze olyan felsőbbrendű községi közösségbe, a mely még az egyes emberekhez egész közel van, de a mely már birkellő anyagi erővel a közfeladatok megoldására és főleg teret ad az ügyintézésben a szakszerűségnek. Bármily nagy véleményvel legyünk ugyanis a klasszikus, a Gneist értelmében vett önkormányzattal szemben, az élet mai differenciálódása mellett ügyintéző szerv csak szak-képzett ember lehet.

A mikor a program ehhez a megállapításhoz ér, nem várt és fölülte meglepő megoldási módozatot választ. Kijelenti ugyanis, hogy ennek az új községi körzetnek főnökét, a ki elsőfoku intézkedő hatóság lenne, — az ügyvédi karból kell venni.

Első tekintetre megvesztegetőnek látszik az eszme: ennyi felsőbb minőségű embert nyerni mag a közigazgatás számára. Közlelbbi megtekintés után azonban más benyomást vált ki ez a terv.

A közigazgatási tisztviselőtől meghatározott szakismereteket és bizonyos lelki diszpozíciót kell megkivánnunk. Paradoxnak látszik az állítás, de az ügyvédben ezek egyikét sem talál-nók meg.

Az ügyvéd tudja a jogszabályokat, de — a legtöbb esetben — nem ismeri a jogviszony mögött levő életviszonyt. A közigazgatásban pedig éppen a gazdasági, műszaki ismeretek, és főleg az emberek ismerete szükséges; ha ez meg van, közigazgatási jogvita, javítást igénylő helytelen intézkedés létre sem jön. A közigazgatásnak mindig mélyen kell gyökerét környezete földjébe eresztetni; hogy várjuk ezt az ügyvédtől, aki városi ember létére a falun merőben idegen, a falusi ember lelki világát, a mezőgazdaság ezer fortélyát nem ismeri, de nem is akarja megismerni!

Nincs meg azonban az ügyvéd lelki világában sem az a tartalom, amely őt közigazgatási szolgálatra alkalmassá tenné.

A közigazgatás a merő tárgyilagosság, a közjó szolgálata; az ügyvéd, ezzel ellentétben, eddig a megtestesített szubjektivitás volt, a ki kénytelen volt sokszor a közjó ellen fordult ügyfelének lelki világába beleélni magát és mindent ebből a szempontból tekinteni. A közigazgatás a teljes önzetlenség, a mely szerzetesi szegénységre kárhoztatja szolgáit; a volt ügyvédet pedig egész eddigi élete a józan önzés felé vonja. A közigazgatás végül a legnehezebb lelki működést: az állandó célkitűzést és a legnagyobb önfegyelmet feltételező parancsolást teszi szükségessé: az ügyvéd lelki világa ezzel ellentétben a mások által kitűzött célokhoz való alkalmazkodás és a hosszas mérlegelés megszokásának hatása alatt alakult ki. A közigazgatási tisztviselő a testet öltött kollektív öntudat; az ügyvéd a teljes individualizmus embere.

Ilyen körülmények között — egyes kivételeket nem tekintve — az ügyvédekből jó közigazgatási tisztviselő soha sem lesz.

A köztisztviselői pályán szükséges szakismereteket és lelki diszpozíciót — elsősorban önfegyelmézést — nem is lehet egyes átlagembernek megszereznie; ehhez nemzedékek rendjének összemunkálása kell. A falu jövőbeli főnökei nem lehetnek tehát mások, mint a színmagyar, műveltségében a régi helyzetből kiemelkedett, tárgyszeretekkel és a falu

lakosainak bizalmát bíró lelkes jegyzői kar. Az ő kezükben megnyugvással láthatja mindenki a falu jövőjét; tőlük várhatjuk egyszersmind nemcsak a magyar közigazgatásnak, hanem a magyar középosztálynak is egészségesebb, gyakorlatiasabb szellemmel való telítését.

Ha az ügyvédek helyzete ma rossz, ez mindenestre szomorú. Ezzel a lehetőséggel azonban számolniok kellett akkor, mikor szabad pályára mentek és a háboru előtt annak minden jó oldalát élvezték is. Nemzetünk jövőjének a faluban eldöntésre kerülő érdekei azonban mégis csak sokkal fontosabbak, mint hogy védelmüket az erre a feladatra merőben alkalmatlan ügyvédekre bizzuk csak azért, mert a kormány tagjai között hatalmas pártfogójuk van. N—o.

A kársegélyek kifizetése.

Csikszereda, február 12.

Jó másfél esztendő telt el az oláhok kiverése óta, a kársegélyek kifizetése azonban még mindig késik. Sürgetéseinknek, kéréseinknek, követeléseinknek se szere, se száma. A hadikárfelvételek nagy későre befejeződtek, a kársegélyezési gyorsított eljárás régen lezajlott, az erre vonatkozó kimutatásokat a vármegye főispánja még decemberben elküldötte Széll József kormánybiztosnak. Megvolt a jó reménység, hogy a kársegélyek, miután a kifizetésnek most már semmi akadály nincsen, gyorsan kiutaltatnak. — Erre csakugyan talál: *Bis dat, qui cito dat!*

Ennek dacára érthetetlen, hogy a kársegélyek kiutalása, teljes mellőzésével a hozzáfűződő nagy nemzeti érdekeknek, miokból késik.

Annak idején hírül adtuk Széll József kormánybiztos nyilatkozatát, hogy a kársegélyek fedezetéül 200 millió korona rendelkezésre áll, melyből 30 millió a közalkalmazottak részére van fenntartva. Ha rendelkezésre áll, miért nem fizetik ki? Hiszen azóta a 200 millió korona csak 100 milliót ér, vagy még azt sem.

Ma hiába adják azt a kársegélyt, amit a múlt év közepén akartak, ha ugyan komolyan akarták, adni. — Ma az 1916. év augusztusi árák alapul vétele mellett megállapított hadikárok teljes összegű megtérítése is sovány vigasztalás annak, ki kárait pótolni, gazdaságát és iparát helyreállítani akarja. — Ma legalább is 50%-os felár kell ahhoz, hogy a kársegélyek céljukat elérjék.

De mi akadály van ennek? Itt van az orvtámadó, hitvány szomszéd, mely tönkretette a székely népet. Nem hadisarc az, bár azt is joggal fizethetne, ha az általa fennálló szerződések dacára előidézett és kezdeményezett hadműveletek által okozott hadikárok mai értékét abból a sok aranyból, melyet tőlünk a betörés előtt kizsarolt, most megfizeti. Ez a legkevésbé, amit elvárhatunk. Minden emberi jog és igazság ezt követeli.

A magyar állam azonban nem várhat addig, míg az oláh fizetni fog, mi pedig elpusztulunk. Nem elég az a rengeteg véráldozat, melyet a székely Wolhynia mocsaraiért, Galicia véráztatta földjéért, Doberdó sziklacsucsaiért és végül szűkebb hazája biztonságáért hozott? Ezer év óta védjük már ezt a határt, de ha így segítünk, tovább nem védhetjük.

Nem értjük tehát a sok huza-vonát. A földig égött károsultak sem kaptak még kársegélyt. Készítsék el már egyszer azt az utalványt, mert a jó reménységből már nem futja.

Erdély vészkiáltása.

— A választójogi javaslat veszedelmei. —

Az ország sorsáért aggódo hazafiak impozáns gyülekezete foglalkozott Kolozsvárott Vázsonyi Vilmos választójogi javaslatával. A pártterektől ment, a demokratikus haladás iránt fogékony férfiak egyenes és őszinte állásfoglalása volt eredménye az értekezletnek, a mely remülten kiált segítségért az anyaországhoz, a mig nem késő. Bethlen István gróf országgyűlési képviselő okolta meg ragyogó beszédben az erdélyi magyarság állásfoglalását a javaslat mai formája ellen s valósággal megdöbbenette hallgatóságát, a mikor kijelentette, hogy ha Erdély elfogadja ezt az obsitos levelet, a melyet a választójogi javaslat formájában az anyaország küld neki, akkor Erdély elbucszik a magyar történelemtől.

A nagyhatású állásfoglalásról az alábbi jelentés számol be:

Kolozsvár, február 9.

Ma délelőtt tizenegy órakor a vármegye-háza dísztermében értekezletre gyűlt össze az erdélyi magyarság független polgárainak képviselője. A választójogi javaslatnak nemzeti szempontból való elbírálása céljából sereglettek össze Erdély vezető férfiai Bethlen István gróf, Bánffy Ferenc báró, Barcsai Tamás, Hirschler József dr. prelátnak, Márki Sándor egyetemi tanár, Jelen Gyula dr. ügyvéd, Matskássy Pál, Óváry Elemér tiszti főügyész. Sándor József, az E. M. K. E. alelnöke, Révész Bálint dr. református teológiai tanár, ifj. L. Sipos Gábor ügyvéd és Wesselényi Ferenc báró meghívására.

Matskássy Pál korelnök megnyitva az ülést, hangoztatta, hogy független s épp olyan nemzeti, mint demokratikus polgárok gyűltek össze, nem kormány- vagy javaslatbuktató céllal. Csak a magyar nyelv sorsa iránt érzett előrelátás gyűjtötte egybe a jelenlevőket. Indítványára ő felségének üdvözlő táviratot küldtek.

Majd Jelen Gyula dr. közölte, hogy Erdély minden részéből százakra menő táviratban jelentették be egyesek, testületek és intézmények csatlakozásukat. Murosvásárhelyt Köllő Ignác alispán vezetésével küldöttség képviseli.

Majd Bethlen István gróf országgyűlési képviselő okolta meg a gyűlés határozati javaslatát. Nem erdélyi pártot akarnak alakítani s a kormány törekvésének útjába sem kívánnak akadályt gördíteni. Pártpolitika sem céljuk s így a munkapárt törekvéseinek sem kívánnak segítségére sietni. Céljuk, hogy a választójogi javaslatból azokat a rendelkezéseket eliminálják, a melyek a nemzet szempontjából keltenek aggodalmat. Szükség van a választójog kiterjesztésére az ipar és mezőgazdasági munkásosztály szempontjából, de vannak olyan elemek, a kik ma csendesek és hallgatnak, nehogy az ügyet kompromittálják, a melyből ők akarnak hasznot húzni. Ez a nemzetiségi tábor, a mely körörmel nézi, hogy mások hogyan fózia meg számukra a — levelet.

Azután részletezte a javaslat rendelkezéseit s kimutatta, hogy az irni és olvasni tudás és az elemi iskolai végzettségnek az lesz az eredménye, hogy Erdélyben a magyar és német választók száma mindössze 30 százalék lesz. A kerületek beosztása sem segít a veszedelmen, a melybe ilyen módon a megyei és községi élet jut. Nem segít a veszedelmen az államosítás sem, a mit különben a kormány föl sem vett programjába. Csak az ruházható föl ezzel a joggal, a ki tudatában van annak, hogy nem élhet ezzel a joggal a nemzet ellen s a ki a kulturának azon a fokán van, hogy legalább sejtelve van, hogy melyek a nemzetnek kétségen fölül álló érdekei. Csak azokat szabad a nemzeti jogok templomába bocsátani, a kik az államnyelv ismerete folytán részesei a kulturvíványoknak, sajtónak, irodalomnak, a melyek objektív és hazafias ítéletre képesítik. Tehát csak azok lehetnek választók, a kiket a nemzetiségi iskolák nem tanítottak ki arra, hogy miképpen lehet a nemzet föl nyert jogokkal a nemzet ellen visszaélni.

Államunk egysége függ attól, hogy intézményeinket már most úgy alkossuk meg, hogy később a nemzetiségi eszme bajt ne okoz-

hasson. Ettől függ, hogy egységesek maradjunk-e vagy álmokra bomlunk szét. Már pedig az lesz Magyarország sorsa, ha Erdély elfogadja azt az obsitos levelet, a melyet nemzeti garanciák nélkül, a pusztá irni-olvasni tudáshoz kötött választójogi javaslat formájában az anyaország küld neki, mert ez a javaslat mai formájában nem egyéb, mint elbocsátó-bizonyítvány, a mellyel Erdély elbucszik a magyar történelemtől.

A viharos éljenzéssel és helyesléssel fogadott beszédének végén előterjesztette a következő határozati javaslatot:

I. Az értekezlet a választójogi javaslatot csak annyiban kívánja bírálni, a mennyiben ezt az egységes magyar állam alapja és a magyar nemzet szupremáciája a centrifugális és szeparatistikus törekvésekkel szemben megkívánja.

II. A javaslat módosítását kívánja a következőkben: 1. Általános kellék ne csupán az irni-olvasni tudás és az elemi végzettség legyen, hanem a világ minden művelt államának példájára az államnyelv tudása szóban, írásban és olvasásban, kapcsolatban az elemi iskolai végzettséggel.

2. Az elemi végzettséget olyan iskola igazolja, a hol a jelzett időben a népiskolai törvénynek a magyar nyelv, történelem és alkotmánytan tanítását illetően mindenben megfelelték.

3. A kik az elemi végzettséget nem igazolják, azoknál tíz helyett tizenöt korona adócensus legyen.

4. A javaslat 2. szakasza 3. pontjának három első sora törölendő, mert a pusztá katonai kötelezettség lerovása, különösen a mig a közös hadierő mai összetételében és szellemében fönnáll, a választói jogosultság alapjául nem vehető.

5. A Károly-keresztesekre is legyen kötelező az állam nyelvén való irni-olvasni tudás, ellenkező esetben a kik huszonnegyedik évüket el nem érték, vagy ha elérték is, de más jogcímvel választói joggal nem bírnak, szavazati jogukat csak közvetett uton gyakorolhatják.

III. A II. pont értelmében módosított választói törvényjavaslatot is csak úgy vehetnek megnyugvással, ha a kormányelnök a Házban országgyűlési határozat formájában biztosítékot nyújt, hogy az ország erdélyi részében mindazokat a reformokat haladéktalanul, nyomban megvalósítja, a melyeket Erdély közvéleménye és különféle testületei évtizedek óta sürgetnek s a melyeket az erdélyi képviselők az Esterházy-, majd a Wekerle-kormányának memorandumba összefoglalva átadtak.

Sándor József bírálta ezután Vázsonyi választójogi javaslatát s igen érdekesen világította meg a választók várható számát s a javaslat hibáit. Hangoztatta, hogy demokratikus nézőpontból is üdvös a magyarul irni-olvasni tudáshoz való föltétel, mert azt mindenki meg fogja szerezni. Az áruló Gogák és Lucaciuk nyomán, a kik magyarul jól beszéltek, de a néptől igyekeztek elzárni a magyar nyelvet, így keletkeztek az áruló néptanítók és a népből is egyesek, a mi mind nem lett volna, ha a magyar állam fenségének érvényt szereztek volna. A magyar nyelv címén aligha lesz valaki, a ki választójogát elveszíti s ez volna a föllátható magyar hadseregbe is a legszebb előkészület.

A nagy érdeklődéssel hallgatott beszéd után a határozati javaslatot egyhanguan elfogadták. Majd Jelen Gyula dr. indítványára a határozatnak a képviselőházban és a főrendiházban való benyújtására és támogatására Béldi Ákos gróft és Bethlen István gróft kérték föl. Köllő Ignác alispán kérte, hogy a javaslat támogatását kérjék a törvényhatóságoktól, ifjabb Sipos Gábor indítványára pedig kimondták, hogy a bizottsági állandóan együtt marad. Az elnök sárószavai után a gyűlés véget ért.

Előfizetőinkhez. Kérjük előfizetőinket, hogy a hátrálékos előfizetési díjakat hozzánk postafordultával beküldeni sziveskedjenek, mert ellenkező esetben kénytelenek leszünk a Csiki Lapokat beszüntetni és a hátrálékos díjakat bírói uton felhajtani.

A társaságból.

Csikszereda, február 11.

A háboru, de főleg a román betörés csaknem teljesen megszüntette városunkban a társasági életet. Most, hogy keleten ismét derengeni kezdett és a lelkekre nehezedő lidércnyomás szünőfélben van, mindinkább általános lett az óhaj, hogy a nem is olyan régen híres csikszeredai társaság ismét a régi egyetértésben új életre keljen.

Hiába a kulturember nem lehet el szellemi táplálék nélkül. Az ember úgy van teremtve, hogy keresse egymással az érintkezést, gondolatait kicserélje és szellemét felfrissítse.

Az eltelt nehéz esztendő és különösen az utolsó, sok keserűséget és még több fájdalmat okoztak. Vihar után azonban ki szokott sütni a nap, a kétségbeesést és lemondást ismét a bizalom váltja fel, belopódzik a lelkekbe egy reménysugár, mely biztatóan mosolyog és az embert hangulatossá teszi az élet kellemeségei és örömei iránt.

Igy képzeljük el a lelkek külső megnyilatkozásán észrevehető azt a kedvező változást, mely a csikszeredai társaságot utóbbi időben egy nehánszor összehozta és amely neki sok kellemes órát szerzett.

Igy is van ez jól. Eredménye már megvan. A csüggedést felváltotta a remény, a lemondást az életkedv. Ennek nyomában jár a bizalom, a megértés, a közös célok, az együvértartás érzete és a szellemi felfrissülés, mely után kötelességeinket fokozottabb mértékben érezzük és munkánkat derültebb kedvvel és nagyobb eredménnyel végezzük.

Ha reményünk nem csal és ebben nem kételkedhetünk, rövid időn belül újból együtt látjuk a régi jó társaságot. Ezt célozza az a társadalmi akció, melyet vármegyénk derék alispánjának neje, Fejér Sándorné és Becze Imréné urnók kezdeményeztek és amely már a jövő héten a megvalósulás stádiumába lép.

Csupán arról van szó, hogy Csikszereda és vidékének intelligenciája minden hét csütörtök napján este 8 órakor egy csésze teára összejöjjen és gondolatait kicserélve, egy pár kellemes órát eltöltjön. Az eszmét a közhangulatból vették és így már eleve biztosítottnak tekinthető, hogy a siker meglesz és az összejövetelek állandósulnak.

Az első ilyen összejövetel február 21-én csütörtökön este 8 órakor a Hutter-kávéház termeiben lesz megtartva. Azért itten, mert az „Uri Kaszinó” helyiségei felett ezidőszent nem rendelkezünk és megfelelő, kényelemmel felszerelt helyiségek csak az igényeket teljesen kielégítő Hutter-kávéházban állanak rendelkezésre.

Az eredeti terv az volt, hogy az összejövetelek délután 5 órakor legyenek, egyelőre azonban, éppen a társaság érdekében, az este 8 órai idő alkalmasabbnak mutatkozik, mert minden remény megvan arra, hogy ebben az időben senki sincs akadályozva a részvételben. Később a délutáni időre fognak áttérni.

Az összejövetelekre belépő-díj nincsen és meghívók egyáltalában nem lesznek kibocsátva. Ételekről és italokról a vendéglős gondoskodik, ki az összejövetelek sikere érdekében egy elsőrangú marosvásárhelyi cigányzenekart szerződöttetett.

A társaság e sorok utján vesz tudomást a kétségtelenül kellemes hírről, melyet bizonyára megértéssel fogad. Meghívást senki ne várjon, de legyünk ott mindannyian.

A viszontlátásig! (s. a.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— Személyi hír. Tolnay Lajos dr. főispán Budapestről visszaérkezett.

— Báró Rohr tábornagy. A király dentai báró Rohr Ferenc vezérezredes, hadseregparancsnokot tábornagnak nevezte ki. Ez a kinevezés minket is közelről érint és őszinte örömet kelt bennünk, mert báró Rohr tábornagy immár egy év óta vezére a határsínt védő hadseregnek, kinek nevéhez a legkiválóbb katonai sikerek fűződnek. Neki köszön-

hetjük, hogy az oláhok offenzívája vérbe fult és határaink teljes biztonságban vannak. A király e kiváló katonai érdemeket jutalmazta akkor, mikor őt a legmagasabb katonai rangra emelte, mely kitüntetés a legritkábban és csak igen keveseknek adatik. Kinevezése alkalmából Fejér Sándor alispán a vármegye, Ujfalusi Jenő dr. polgármester a város közönsége nevében a legmelegebb szerencsekívánataikat fejezték ki. A tisztelgő küldöttségben résztvettek még Antal József kir. törvészki elnök, Szász Lajos vm. főjegyző, Györgypál Domokos dr. vm. tiszti főügyész, Schuster Olivér kir. tanácsos, kir. pénzügyigazgató és Végh István József kir. műszaki tanácsos, az államépítészeti hivatal főnöke.

— József főherceg bucsuja az Erdélyt védő hadseregtől. Aból az alkalmából, hogy József főherceg más beosztást nyerve távozott az Erdélyt védő hadsereg éléről, megleghangu bucsut intézett leghűbb ragaszkodással körülrajongó katonáihoz. A bucsu-parancs így végződik:

Most, amidőn nehéz szívvel bucsuzom tőletek, az összes vezetőknek, parancsnokoknak és az egész legénységnek legbensőbb köszönetemet fejezem ki és teljes szívemből istenhozzádot mondom.

Biztosítalak benneteket, hogy azokra a hősökre, akik a drága, oly nagyon szorongatott hazát felszabadították, testtel és lélekkel megtalálták, azokra a hívekre, akik szeretett uralkodónkért és a hazáért mindig örömmel készek voltak a legjobbat: életüket feláldozni, örökké megindult és büszkeséggel eltöltött szívvel fogok gondolni. A leghűbb odaadással nyilvánítom ki legbensőbb kívánságomat: Isten áldjon meg s oltalmazzon mindnyájatokat.

Meleg hálaérzettel, hadseregparancsnokotok:
JÓZSEF főherceg,
vezérezredes.

— Béke az oroszokkal. Az elmúlt napok igen nagy eseménye az Ukrainával létrejött béke és Oroszország általános, azonnali leszerelése és azon hivatalos kijelentése, hogy a központi hatalmakkal szemben a hadiállapot véget ért. Most már a legközelebbi időben Romániával szemben is befejezzük a háborút, ami azt jelenti, hogy egész keleten nyugalom lesz. A közeledő tavasz tehát meghozta a béke híreit. Hisszük, hogy az orosz békének óriási erkölcsi hatása lesz és az általános békét siettetni fogja.

— Kitüntetés. Ő felsége Abos József tábori lelkésznek az ellenséggel szemben tanúsított vitéz és önfeláldozó magatartása elismerésül a II. oszt. papi érdemkeresztet adományozta a kardokkal fehér-vörös szalagon.

— 51 milliót jegyeztek a megszállott Romániában hadikölcsönre. A VII. osztrák és magyar hadikölcsönre Románia megszállott területén 51 millió koronát jegyeztek.

Újszakánként...

Egy-egy házban még mostan is,
Dinom-dánom járja;
Jó messzire kihallatszik,
A cigány nótája.

A másikban kis mécsesnél,
Ott virraszt az anya;
Fájdalmában fel-felzokog!
Fiait siratja!

Harmadikban a kis árvák,
Fáznak, dideregnek;
Sirva kéri jó anyjukat,
Takarja be őket!

Kimerülve, elcsigázva,
Vánszorogva halad
Szabadságot székely-baka,
Az ablakok alatt.

Hallja ezt is... hallja azt is...
S felsohajt az égre! —
Oh, nagy Isten... mikor lesz ez
Állapotnak vége?! Sz. K.

— A szigorított tengeralattjáró harc jubileuma. Most február 1-én volt egy éves jubileuma annak, hogy a korlátlan tengeralattjáró háboru megkezdődött. Ez idő óta sok minden történt, ami jelentős változást okozott a harcterek eseményei között s csak a tengeralattjáró harc maradt változatlan, amelyet a németek lankadatlan energiával folytatnak. A hivatalos német jelentések alapján kilenc és fél millió tonna ellenséges hajótér elpusztítását könyvelhetik a németek javukra ebben az évben. E részt azután érdokes kérdésnek mutatkozik, hogy mi az átlagértéke ez idő szerint egy brutto-tonna hajótérnek. Annyi bizonyos, hogy a hajók ára rohamosan emelkedett a szigorított tengeralattjáró harc kezdése óta és a számítást az is bonyolítja, hogy az árakat szerfölött befolyásolja a hajók ára és építési módja. Norvég hajózási vállalatok a mult év őszén tömegesen vásároltak amerikai és japán hajókat, brutto-tonnáját 1500—1650 márkájával. Franciaországban jó szállítóhajók tonnájáért még 91 és háromnegyed font sterlinget is szívesen fizettek. (Egy font sterling körülbelül 20 марка.) Angliában, ahol a hajókereskedelemnek valóságos piaca volt azelőtt, 1917 augusztus hava óta 36 fontról 66% font sterlingre szökött föl a brutto tonna ára. Ha már most átlagban alacsony számítással 50 fontban, azaz ezer márkában állapítjuk meg az elsülyesztett hajók tonnájának árát, akkor Németország ellenségei összesen 9.55 milliárd марка értékű hajóteret vesztek a tengeralattjárók egyévi eredményeképen. Ebben azonban nincs benne a hajókkal együtt elsülyesztett rakományok értéke. Erre nézve csak ritkán közölnek adatokat a hivatalos jelentések és nem mindig lehet megtudni, hogy mi volt a tenger fenekére küldött árunak a minősége és mennyisége. Annyi bizonyos, hogy a mai hajóterzsükség idején zsufova lehetnek az elsülyesztett járművek és az valószínűnek látszik, hogy mindig csakis a legfontosabb és legbecsesebb anyagokkal lehetnek megrakodva, vagyis főként gabona, szén, érc, olajak, gépek, munióciók, fegyverek, török, repülőgépek, autók, torpedók és más értékes darabuk voltak a hajókon. Ezeknek a cikkeknek igen különbözőek az árai. A szén tonnájának átlagára Angliában 30 марка, a gabona 350 марка, az érc 80—140 márkába kerülnek, az ágyuk darabja 5000 марка lehet. A robbanóanyagoké 14. sőt 24 ezer márkára is rughat. Ha átlagban kétezer márkára becsüljük az áruk összértéke körülbelül 24 milliárd марка lehetett. Ehhez jön a kárbavesztett szállítási költségek és biztosítási díjak összege, ami szintén kitesz egy milliárdot, úgy hogy mindent összevéve keveset mondunk, ha 31 és fél milliárdra becsüljük az egy évi hajóvesztéseinek pénzbeli értékét. Ez pedig annál is súlyosabban esik a latba, mert a mai viszonyok között az eféle kár kétszeresen számít, hiszen nincs rá mód, hogy az elpusztított hajókat és anyagokat gyorsan újakkal lehetne pótolni.

— Adományok a vak katonák javára. A csiksomortáni ifjuság egy színelőadás jövedelméből Bakó László birtokosági jegyző utján a vak katonák részére 140 koronát, Bakó László és Bakó Kálmán 54 koronát, Csomortáni Félix és családja 50 koronát, Csomortáni Jakab és Ferencz Béla gyűjtésből 30 koronát adományoztak. A nagylelkű adományokat illetékes helyre juttatás céljából megküldöttük Az Est szerkesztőségének.

— Kitüntetés. A király Albertini Jenő cs. és kir. 82. gyalogezredbeli hadnagnak az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásáért a III. o. katonai érdemkeresztet a kardokkal adományozta.

— Harminc mázsa turó a pincében. Marosvásárhelyről táviratozza tudósítónk: A marosvásárhelyi rendőrség névtelen feljelentés folytán házkutatást tartott Bolyum Zélig borszéki kereskedő pincéjében, a hol harminc mázsa turót talált, a melyet lefoglalt és elkobozott. A marosvásárhelyi törvényszék tegnap vonta felelősségre a kereskedőt, a kit áruhalmozás miatt hat hónapi fogházra és 1000 korona pénzbüntetésre ítelt: ezenkívül két évre eltiltotta a turókereskedéstől és Marosvásárhely területéről két évre kitiltotta.

— **Román mozgalom az azonnali békekötés érdekében.** Zürichből jelentik: Péterváron számolnak azzal, hogy Románia béketárgyalásokat kezd a központiakkal. Az ujonnan alakult tiszti liga ultimátumot intézett a királyhoz, amelyben engesztelékeny hangot követel a központiakkal szemben. Ugylátszik Románia Besszarábiában és Arábiában akarja kártalanítani magát. Pétervári lapjelentések szerint a románok Moldvában és Besszarábiában új pártot alakítottak, amelyhez a kamara 148 tagja csatlakozott. Jelszavuk Románia megmentése. A párt követeli az azonnali békekötést a központiakkal s ettől teszik függővé magatartásukat Ferdinánd királlyal szemben.

— **Prohászka püspök a háboru utáni köteleességekről.** Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári püspök lendületes böjti szózatot intézett híveivel, a melyben szemük elé tárja a háboruval járó és annak lezajlása után reánk váró köteleességeket. A böjti szózatot az alábbiakban kivonatossan ismertetjük: ... A háboru után bizonyára egy új, jobb világ vágya szállja majd meg az emberiséget, elkeseredetten fogják kritizálni a főnnálló intézményeket, melyek mellett annyi baj és átok szakadt reánk, s mindent meg akarnak majd reformálni. Az ilyen ujitási vágy gyakran veszedelmes túlzásokra ragadja az embereket, mert nem különböztet eléggé a jó és rossz közt, s könnyen rossznak tart mindent, a mi eddig fennállt. Lesznek a világmegújítók közt olyanok, a kik a családot, a házasságot is el akarják törölni, s a kik az egyház és az állam körül is mindent megújítani, vagyis felforgatni kívánnak. Csak egyet akarok e radikális irányzattal szemben figyelmeztetnie ajánlani. Nézzetek magatok köré s vegyétek fontolóra, nem ujitunk-e már száz év óta mindent, a mi csak fennáll és van-e a sok ujitásból igazán hasznunk, van-e több örömünk és nagyobb boldogságunk? Azután óriási munka vár reánk a társadalom, a gazdaság és jótékonyosság terén, hogy ott is kipótóljuk valamilyen képpen a károkat és enyhítsük a bajokat mindent megértő s legalább enyhíteni akaró szeretettel. ... Böjti szózatát e szavakkal fejezi be a püspök: — Dolgozzunk a jobb világon, melyben ne zsaroljon kevesek özénese milliárdokat és ne keserítse meg a tömegek életét a kegyetlen társadalmi berendezkedés. E nagy célért folyt a sok vér, annak szólt imánk, annak legyen szentelve munkánk!

— **Elszámolás és köszönet.** A csikcsicsói műkedvelő ifjúságnak folyó évi február 3-án és 4-én színelődással egybekötött táncestélye ugy anyagilag mint erkölcsileg szépen sikerült. — A legnagyobb baj a terem kismérete volt, mely alig fogadhatta be a nagy számmal jelentkezőket. A szereplők elismeréseméltó ügyességgel játszották szerepüket, a közönség pedig a háborus időkhez méltóan viselkedett a multság alatt is. Az anyagi siker mutatja legfényesebben az érdeklődést. Összes bevétel volt: 1868 K, kiadás: 932-60 korona. Tiszta jövedelem a harang-alapra: 935-40 korona. Felülfizettek: A 8 ulánus tisztek kaszinója: 58 K, Filip Ferenc 20 K, Selinka J. főhadnagy 14 K, Adorjáni Albert, Péter József, Pál Károlyné, Buzás Imre 10-10 K, Buzás Bertuska, Buzás József 8-8 K, Buzás Albert, N. N. 6-6 K, Tompos Károly hadnagy 5 K, Szász Ferenc, Varga József, Bodis István, N. N., N. N. hadnagyok, Részeg J. 4-4 K, Kopacz Jula, Györfi Mózes, Péter Lajos, Márton Ferencné, Both Ágnes, Péter Kálmánné, Bede Géza, Kedves Zakariás 2-2 K, Darvas András 1 korona. A szíves adakozóknak ez uton is hálás köszönetét fejezi ki a — Rendezőség.

— **Nyugalomba lépett tanfelügyelő.** Most ment nyugalomba Deák Lajos marostordamegyei kir. tanfelügyelő. Csaknem fél-századra terjedő közszolgálatát alatt igazán értékes munkát végzett nemcsak vármegyéje tanügyének megmagyarosítása terén, hanem az egész Erdély kulturális élete körül is. Deák Lajos mint a Székely Szövetség elnöke általános tiszteletnek és szeretetnek örvend. Remélhető, hogy most, a hivatali gondnok letétele után minden idejét a székelység javára fogja szentelni.

— **Nyilvános köszönet.** A vöröskereszt csikszeredai választmánya a katonák céljaira

420 korona értékű pamutot dolgoztatott fel és azt, mint a választmány adományát beküldte az országos hadsegélyző bizottság II. sz. ruházati albizottságának. A 92 pár harisnya elkészítésében a következő urhölgyek vettek részt: özv. dr. Filep Sándorné 28 pár, Császár Jolán 18 pár, Dr. Nagy Béniné 12 pár, Dr. Élthes Gyuláné 12 pár, Dr. Ujfalusi Jenóné 11 pár, Gözsy Árpádné 11 pár. A jótékony és honleányi köteleességek ezen önzetlen és fáradságtalan barcosai fogadják a választmány leghálásabb köszönetét. Kováts Jenő e. titkár.

— **Cs. és kir. 82. gy.-ezred „Hadi Albuma”.** A cs. és kir. 82-es székely gy.-ezred nagyszabású hadi albumot szándékozik kiadni, melynek jövedelmét az ezredbeli katonák özvegyei és árvái fölsegítésére szenteli. A több száz képpel ellátott és érdekfeszítő szövegű emlékkönyv méltóan fogja megörökíteni a győzhetetlen székely ezred dicső háborus történetét. Az emlékkönyv előfizetési ára 1918. május 1-ig fűzött példányban 30 K, kötve 40 K. Később — 1918. május 1. után — a fűzött példány ára 50 K, a kötött példányé 60 korona lesz. A megrendelést lehetőleg postafordultával a „Hadi Album” szerkesztősége címére kell eljuttatni, hogy a kiadandó példánymennyiség tekintetében tájékozva legyünk. Hisszük, hogy az ezred összes barátai és tagjai, valamint mindazok, akiknek hozzátartozójuk volt vagy van e regimentben, meg fogják szerezni az értékes emlékművet, mely mint történeti forrásmunka is jelentős lesz. Előfizetőinktől, sajtó érdekükben, jól olvasható írást és pontos címet kérünk. Szászváros, 1918. február 9. Fehérváry Dezső t. főhadnagy, a Hadi Album szerkesztője Szászváros (Hunyadvármegye).

Szám 3—1918. végrh.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Alulirt kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közbírré teszi, hogy a csikszeredai királyi járásbíróságnak 1916. évi Pk. 2668/5. sz. végzése folytán, dr. Hein István ügyvéd által képviselt Hofherr-Schranz s társa részv.-társaság végrehajtató részére, végrehajtást szenvedett ellen 400 korona 52 fillér tökekövetelés s járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1550 koronára becsült ingóságokra a csikszeredai kir. járásbíróság fenti számú végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap- és felülfoglaltatott követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna, végrehajtást szenvedő lakásán Csikszeredában leendő megtartása határidőül 1918. évi február hó 21-ik napjának délutáni 3 órája kitűztetik, amikor a bíróság lefoglalt ingók és pedig: lovak, bivalak, bükkfa, wertheim szekrény és kocsai a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldöttnél írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák, mert különben csak a vételár fölüllegére fognak utaltatni.

Kelt Csikszereda, 1918. évi február hó 3-ik napján.

Keresztes Gyula,
kir. bir. végrehajtó.

Eladó ház

Csikszeredában, Mikó-utca 15. sz. alatti, mely áll 5 szép szobából,

ÜZLETHELYISÉGNEK

is könnyen átalakítható, kitűnő forgalmi hely. Bővebbet lapunk kiadóhivatalában.

2--

Kiadó egy lakás

kerthelyiséggel, Csik-Taploczán. Értekezni lehet Miklós Gyula tulajdonossal Csikszeredában, Rákóczi u'ca 56.

Haszonbérbe kiadó

a Csikszentkirály község határán levő 42 hold terjedelmű tagosított birtok, a hozzátartozó legeltetési és fajzási joggal és 4 hold erdei kaszálóval. Országút mellett fekszik. A 42 holdban 17 hold kaszáló. Értekezhetni Csikszentkirályon a községi jegyzőnél és Dózsa Ferenc kir. ítélőtáblai bírónál Kolozsvárt, Schütz János-utca 11. sz. alatt.

2-3

Ha butorokat akar venni

ne sajnálja az utat M.-Vásár helyre és tekintse meg

SZÉKELY és RÉTI

erdélyrészi butorgyár részvénytársaság kamarai szállítók

BUTORTERMEIT.

Ebédlok, uri és haloszobák, szalonok, vas- és rézbutorok, szőnyegek, függönyök, zongorák, hatalmas választékban, jutányos árak mellett.

11—

VIZSGÁKRA

a polgári- és középiskola minden osztályából, érettségire, felvételi vizsgákra stb. gyorsan, osztályösszevonással, felelőség mellett készít elő a

Zsoldos tanintézet
Budapest, VII., Dohány-u. 84.
Telefon 32-40.

A székelyek földjén.

Irta: Mátrai Ferenc Béla

csikszentgyörgyi Márton Ferenc festőművész rajzaival.

Előfizetési ára 4 korona.

Megrendelhető Budapesten a kiadónál: Grill-féle könyvkiadóvállalat (Paunonia Irodalmi Intézet) Veress Pálné-u. 3. sz.

BOR, nagyban eladó
Szöllősi Samunál, Székelyudvarhelyt.

13—